

College van Burgemeester en wethouders gemeente Tynaarlo

Vergadering d.d.	30 mei 2023	Zaaknummer:	1449252
Agendapunt:			
Portefeuillehouder(s)	: M.A. Ririhena J.E. de Graaf	☒ Openbaar	☐ Besloten
Team	: Afdeling Beleid		
Adviseur	: L. Reinalda	Toestelnummer [Nr.]	875

Collegevoorstel besproken in PHO van:	M.A. Ririhena J.E. de Graaf	D.d.	15 mei 2023
---------------------------------------	--------------------------------	------	-------------

Onderwerp

Verkenning toekomst ensemble De Buitenplaats

Samenvatting

Stichting Museum De Buitenplaats is in financieel zwaar weer geraakt en sluit, zonder interventie, op 1 oktober 2023 de deuren. Het college van B&W vindt het van belang dat er tijdig een toekomstscenario wordt uitgewerkt voor behoud van het ensemble De Buitenplaats, bestaand uit diverse gebouwen en een museumtuin in het centrum van Eelde. Dit toekomstscenario 'Drents Museum De Buitenplaats' wil het college ontwikkelen in samenhang met en parallel aan het ingezette proces om te komen tot een Centrumvisie Eelde.

Voorstel

Het college besluit:

1. Zich in te zetten voor behoud van het ensemble De Buitenplaats, bestaande uit het Nijsinghuis, de Oranjerie, de Museumtuin, het Museum paviljoen en het Museumcafé.
2. Zo spoedig mogelijk een onderhandelingstraject te starten ten aanzien van het toekomstscenario 'Drents museum De Buitenplaats' waarin het ensemble wordt overgenomen en beheerd door Stichting Het Drentse Landschap en de exploitatie en een deel van de collectie wordt overgenomen door Stichting Drents Museum;
3. Voor 1 oktober 2023 een onderhandelingsresultaat te bereiken in de vorm van een conceptovereenkomst tussen ten minste, Gemeente Tynaarlo, Provincie Drenthe, Stichting Het Nijsinghuis, Stichting Museum De Buitenplaats, Stichting Drents Museum en Stichting Het Drentse Landschap dat ter besluitvorming kan worden voorgelegd aan college en raad en waarin ten minste afspraken worden gemaakt over:
 - a. De maatschappelijke meerwaarde van 'Drents museum De Buitenplaats' voor, met name, het dorp Eelde;
 - b. De financiële risico's van 'Drents museum De Buitenplaats' voor alle betrokken partijen, de verdeling hiervan en de mogelijke maatregelen om deze risico's te beheersen;
 - c. De incidentele en structurele financiële consequenties van 'Drents Museum De Buitenplaats' en de (externe) financiering hiervan;
 - d. De juridische vormgeving en inhoudelijke onderdelen van de overeenkomst tussen de partners
 - e. De overige consequenties van 'Drents Museum De Buitenplaats' zoals de druk op de fysieke infrastructuur in Eelde en wensen ten aanzien van het openbaar vervoer en de rol en verantwoordelijkheid die de betrokken partijen hebben in de maatregelen die hiervoor getroffen moeten worden;
 - f. De gevolgen van 'Drents Museum De Buitenplaats' voor de mogelijkheden en beperkingen voor andere aspecten van het ingezette proces om te komen tot een Centrumvisie Eelde zoals de gewenste realisatie van een gebouw voor

- maatschappelijke activiteiten en de mogelijke vestiging van de bibliotheek en het Internationaal Klompenmuseum in het centrum van Eelde;
- g. De gevolgen van 'Drents Museum De Buitenplaats' voor de mogelijkheden en beperkingen voor andere reeds ingezette processen zoals participatietraject Cultuurvisie en Accommodatiebeleid 2.0.
 4. Alle betrokken partijen te verzoeken om vanuit positieve intenties deel te nemen aan het onderhandelingstraject onder de voorwaarde dat alle partijen vrij worden gelaten hun definitieve oordeel over het toekomstscenario te laten afhangen van het uiteindelijke onderhandelingsresultaat;
 5. Provincie Drenthe te verzoeken om lopende bovengenoemd onderhandelingstraject haar structurele subsidie voor Museum De Buitenplaats te continueren en bij te dragen aan het financieel toekomstbestendig maken en houden van Drents Museum De Buitenplaats;
 6. Bestuur en RVT van Stichting Museum De Buitenplaats te verzoeken om lopende het onderhandelingstraject en in afwachting van besluitvorming over het toekomstscenario Museum De Buitenplaats open en toegankelijk te houden.

TOELICHTING B&W-ADVIES

1. Inleiding en perspectief

In het centrum van Eelde ligt het zogeheten 'ensemble' Museum De Buitenplaats. Museum De Buitenplaats vierde in 2021 haar 25 jarig jubileum. Het hele ensemble herbergt een eigen collectie van noordelijke, eigentijdse, figuratieve kunst waarbij de wederzijdse beïnvloeding van kunst en natuur een speerpunt is. Provincie Drenthe heeft Museum De Buitenplaats vanwege de collectie en het ensemble aangemerkt als 'Museum van Provinciaal Belang'. Zowel de provincie (€ 112.000,-) als Gemeente Tynaarlo (€ 50.000,-) dragen structureel bij in de exploitatie van het museum.

Het ensemble wordt beheerd door twee stichtingen te weten Stichting Museum De Buitenplaats (tot voor kort genaamd Stichting Het Nijsinghuis) en Stichting Het Nijsinghuis (tot voorkort genaamd Stichting Endowment). Stichting Museum De Buitenplaats voert de museale functie in het ensemble uit (ook in het Nijsinghuis). In 1993 is de grond waar het museum paviljoen, museumcafé, de orangerie en de museumtuin zich op bevinden door Gemeente Eelde in erfpacht gegeven. Deze erfpacht is in beheer van Stichting Museum De Buitenplaats en is tot op heden van kracht. Echter, het beheer en het eigendomsrecht van het 17e -eeuwse rijksmonument, het Nijsinghuis en de kunstcollectie liggen bij het bestuur van Stichting Het Nijsinghuis.

Het Nijsinghuis is een rijksmonument met een rijke bewonersgeschiedenis dat al start in de vroege jaren van de 17e eeuw. Van 1896 tot 1939 is het gebouw zelfs in functie geweest als gemeentehuis. In 1971 kochten het echtpaar Jos en Janneke van Groeningen-Hazenbergh het Nijsinghuis in Eelde voor € 1,- met de toezegging het verwaarloosde pand te restaureren. Ze hebben het pand niet alleen gerestaureerd, maar hebben het interieur vermaakt tot een kunstwerk met name door de wanden en plafonds te voorzien van (wand)schilderingen die aangebracht zijn door kunstenaars, die behoren tot de noordelijke realisten.

Stichting Het Nijsinghuis is lange tijd een vermogende stichting met liquide middelen geweest die Stichting De Buitenplaats voorzag van financiën. Stichting Het Nijsinghuis heeft de liquide middelen hiervoor niet meer, waardoor Stichting Museum De Buitenplaats zich direct in financieel zwaar weer bevindt. De resultaten van beide stichtingen laten structureel tekorten zien. In 2022 gaf de Raad van Toezicht van stichting Museum De Buitenplaats aan dat de financiële situatie niet langer houdbaar was.

Stichting Drents Museum en Stichting Het Drentse Landschap hebben zich bereid getoond om een helpende hand te bieden voor respectievelijk de exploitatie en collectie als het ensemble. Op verzoek van bestuur en Raad van Toezicht van Stichting Museum De Buitenplaats en het stichtingsbestuur van Het Nijsinghuis hebben Provincie Drenthe en Gemeente Tynaarlo eind 2022 de toekomst van Museum De Buitenplaats laten onderzoeken door Countus Accountants & Adviseurs B.V. aan de hand van de volgende vraag: "Wat is er nodig

om Museum De Buitenplaats structureel levensvatbaar te maken en te houden met inzet van Drents Museum en Het Drentse Landschap?”

Begin 2023 gaf de Raad van Toezicht aan dat hij genoodzaakt zou zijn Museum De Buitenplaats uiterlijk 31 december 2023 te moeten sluiten gezien de financiële situatie. Inmiddels is het helder dat Stichting Museum De Buitenplaats bij een ongewijzigde situatie op 1 oktober de deuren moet sluiten zodat de verantwoordelijkheden die de stichting draagt op een nette manier kunnen worden afgewikkeld. Bij sluiting van het museum is het aannemelijk dat ook de erfpachtovereenkomst tussen Stichting Museum De Buitenplaats en Gemeente Tynaarlo zal worden opgezegd en dan valt een deel van het ensemble terug aan de gemeente (Museumpaviljoen, museumcafé, orangerie en de museumtuin). Stichting Het Nijsinghuis blijft eigenaar van het Nijsinghuis en onttrekt alle kunstobjecten uit de museumtuin en het museumpaviljoen, zij zijn hiervan de eigenaar. Volgens de overeenkomst is de gemeente daarbij geen vergoeding voor de waarde verschuldigd, maar is het desondanks mogelijk een vergoeding af te spreken.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek, de mededeling van bestuur en Raad van Toezicht van Museum De Buitenplaats en de mogelijkheid van terugval van een deel van het ensemble aan de gemeente zijn er in 2023 meerdere gesprekken gevoerd tussen Gemeente Tynaarlo, Provincie Drenthe, Stichting Museum De Buitenplaats, Stichting Het Nijsinghuis, Drents Museum en Het Drentse Landschap. In deze gesprekken is een toekomstscenario ontstaan waarin het gehele ensemble zou worden overgenomen van beide stichtingen en beheerd door Het Drentse Landschap. De exploitatie en de collectie van het museum zou worden overgenomen door Drents Museum onder de naam 'Drents Museum De Buitenplaats'. Voor dit laatste heeft Drents Museum ook een inhoudelijk plan opgesteld dat voortborduurde op het speerpunt wederzijdse beïnvloeding van kunst en natuur en focust op kunst uit de Jugendstilperiode (Art Nouveau).

We zien in 'Drents Museum De Buitenplaats' een intentie voor een sterke samenwerking tussen overheden en gerenommeerde Drentse organisaties die positief kan bijdragen aan de culturele infrastructuur en het centrum van Eelde. Tegelijkertijd zijn we al enige tijd bezig om in de directe omgeving van Museum De Buitenplaats op diverse centrumlocaties (nieuwe) ontwikkelingen mogelijk te maken. Voor het gehele centrum is daarom opdracht gegeven aan bureau Includi om via een participatief proces nog voor het einde van 2023 te komen tot een Masterplan dat in 2024 moet worden omgezet in een Centrumvisie Eelde. De Centrumvisie Eelde raakt mogelijk ook partijen buiten het centrum van Eelde. Partijen zoals de bibliotheek en het Internationaal Klompenmuseum hebben al eerder aangegeven op zoek te zijn naar een nieuwe locatie en zich het liefst te willen vestigen in het centrum. We voelen als gemeente de verantwoordelijkheid om een goed gewogen, verantwoord en uitlegbaar besluit te nemen voor de toekomst.

2. Argumenten

- 1.1. *Draagt bij aan het behoud van de brede culturele infrastructuur in de gemeente Tynaarlo.*
- 1.2. *Het ensemble De Buitenplaats is van cultuur-historische waarde en is het daarom waard behouden te blijven. Naast het Nijsinghuis, zijn de paviljoens en de tuin architectonisch zeer waardevol en kunnen worden beschouwd als monumenten van de toekomst.*
- 1.3. *Museum De Buitenplaats bestaat uit een aantal losse elementen die door de wijze waarop ze samengebracht worden tot een samenhangend geheel meer is dan de som van alle losse delen. Een samenhangende exploitatie op inhoud levert de meerwaarde boven een exploitatie van de losse delen.*
- 1.4. *Het ensemble De Buitenplaats kan met de museale invulling en exploitatie zoals voorgesteld door Stichting Drents Museum van grote maatschappelijke, culturele en economische waarde zijn voor het dorp Eelde, Gemeente Tynaarlo, Provincie Drenthe en mogelijk een nationale uitstraling krijgen.*
2. *Gezien de urgente financiële problemen is het van belang om op korte termijn tot een haalbare en realistische conceptovereenkomst te komen voor het ensemble De Buitenplaats. Leegstand of langdurige sluiting is niet wenselijk voor het aanzien van het dorp Eelde, het behoud van het ensemble, de collectie en voor de vele vrijwilligers van Museum De Buitenplaats.*

- 3.1. *Het is van belang om de mogelijke toekomstige ontwikkelingen in het centrum van Eelde in onderlinge samenhang te bezien en daarom onderdeel uit te laten maken van het proces om te komen tot een Centrumvisie Eelde.*
- 3.2. *Het toekomstplan 'Drents Museum De Buitenplaats' waarin Stichting Het Drentse Landschap en Stichting Drents Museum zowel het ensemble als de exploitatie en deels de collectie van het museum overnemen brengt voor de gemeente incidentele en structurele lastenverhoging met zich mee die als niet onoverkomelijk worden beoordeeld, mits er een conceptovereenkomst met voldoende maatschappelijke waarde en beheersing van de financiële risico's tegenover komt te staan.*
4. *De provincie Drenthe is momenteel de belangrijkste subsidient van Museum De Buitenplaats en Drents Museum. Ook voor het financieel toekomstbestendig maken en houden van het ensemble Drents Museum De Buitenplaats is de provincie van wezenlijk belang, omdat zonder inzet van provincie er geen toekomst is voor dit scenario.*

3. Kanttekeningen

- 3.1. *De financiële cijfers die nu bekend zijn over het toekomstscenario met Stichting Het Drentse Landschap en Stichting Drents Museum zijn nog onvoldoende hard en volledig om nu al een definitief besluit te kunnen nemen over dit scenario. Het onderhandelingstraject heeft tot doel een conceptovereenkomst op te stellen die deze onduidelijkheid weg neemt en gebruikt wordt ter besluitvorming.*
- 3.2. *Het proces om te komen tot een Centrumvisie Eelde behelst onder andere de realisatie van een gebouw voor maatschappelijke activiteiten en de mogelijke vestiging van de bibliotheek en het Internationaal Klompenmuseum in het centrum van Eelde.*
- 3.3. *In het huidige voorstel van Stichting Drents Museum voor de museale invulling en exploitatie van ensemble De Buitenplaats wordt nog onvoldoende duidelijk gemaakt hoe de verbinding zal worden gemaakt met het dorp Eelde. Gemeente Tynaarlo verbindt aan dit voorstel de voorwaarde dat het ensemble onder andere weer een plek van en voor de Eeldenaren wordt.*
- 3.4. *Het realiseren van een onderhandelingsresultaat in de vorm van een conceptovereenkomst, voor 1 oktober 2023 gezien o.a. het reces is ambitieus.*

4. Advies

Financiën	Ja ☒	Nee ☐
Akkoord. Op het moment dat er een concept onderhandelingsresultaat op tafel ligt zijn ook de financiële en budgettaire consequenties voor de gemeente duidelijk. Dit resultaat wordt, inclusief begrotingswijziging, ter instemming voorgelegd aan zowel college als raad. Het betreft hier zowel het benodigde incidentele budget (teneinde de ombuiging en transitie richting de nieuwe eigendoms- en beheersconstructie te bekostigen) alsmede de structurele gemeentelijke bijdrage. Vooruitlopend wordt in de integrale voortgangsrapportage voorgesteld een budget te reserveren ter dekking van de incidentele kosten.		
Juridische Zaken	Ja ☒	Nee ☐
De afspraken zullen zorgvuldig vastgelegd moeten worden. Juridische zaken wordt betrokken bij de opstelling van de overeenkomsten.		
HRM	Ja ☐	Nee ☒

Communicatie	Ja ☒	Nee ☐
Inkoop, Informatiebeveiliging, OR, derden	Ja ☐	Nee ☒

5. Uitvoering

We verzoeken alle betrokken partijen per brief om vanuit positieve intenties zo spoedig mogelijk deel te nemen aan het onderhandelingstraject voor een conceptovereenkomst 'Drents Museum De Buitenplaats' (zie bijlage 1 tot en met 5).

Over dit besluit worden geen mededelingen gedaan totdat alle betrokken partijen zijn geïnformeerd en we de betrokken partijen ook de gelegenheid hebben gegeven om het voornemen om gezamenlijk tot een conceptovereenkomst 'Drents Museum De Buitenplaats' te komen, te delen in de eigen organisaties. De organisaties hebben hiervoor donderdagochtend 1 juni gereserveerd. Het moment waarop gepubliceerd kan worden betreft 1 juni 12.00 tenzij tussentijds anders vermeld. Ook wordt er dan een persbericht met quotes van de deelnemende partijen door Stichting Museum De Buitenplaats gepubliceerd. Hierbij is onze communicatieafdeling betrokken.

Bureau Includi voert een onderzoek uit in 2023, de hiervoor benodigde middelen worden meegenomen in de integrale voortgangsrapportage.

De Raad van Toezicht Museum De Buitenplaats wordt verzocht haar werkzaamheden uit te blijven voeren en het museum open te houden totdat er een conceptovereenkomst ligt voor 'Drents Museum De Buitenplaats' en er op basis daarvan een besluit kan worden genomen. Het kan zijn dat bestuur en rvt van stichting de Buitenplaats niet bij machte is om na 1 oktober de bedrijfsvoering te continueren. Vooruitlopend op een concrete invulling van het toekomstscenario wordt in de integrale voortgangsrapportage voorgesteld een bedrag te reserveren voor revitalisering van De Buitenplaats. Uit deze reserve kunnen zowel onderhandelings- traject, overbruggings- en frictiekosten, alsmede de eventueel benodigde kosten voor een ombuiging richting een financieel houdbaar beheer en exploitatie van De Buitenplaats bekostigd worden.

6. Besloten behandelen

N.V.T. tenzij voor donderdag 1 juni 12.00 anders vermeld.

7. Bijlage(n)

1. Brief Stichting Museum De Buitenplaats
2. Brief Stichting Het Nijsinghuis
3. Brief Provincie Drenthe
4. Brief Stichting Het Drentse Landschap
5. Brief Stichting Drents Museum
6. Erfpachtovereenkomst